

6. Domácnosti

6.1. Struktura domácností

Ve srovnání s předchozími sčítáními byly v roce 2011 zpracovány pouze údaje týkající se domácností bytových a hospodařících, data za tzv. censové domácnosti tak k dispozici nejsou. Informace o vzájemných vztazích byly získány pouze za hospodařící domácnosti. Vzhledem k tomu, že ve sčítání v roce 2001 bylo již téměř 99 % hospodařících domácností tvořeno pouze jedinou censovou domácností, informační ztráta není nijak významná.

Hospodařící domácnosti tvoří osoby společně se podílející na výdajích a jejich děti.

Údaje o hospodařících domácnostech získané při sčítání v roce 2011 byly konstruovány a zpracovány podle zápisů na Bytovém listě, kde osoby žijící v jednom bytě zaznamenaly příbuzenské a jiné vztahy v rámci jedné hospodařící domácnosti. V této jedné domácnosti do zpracování vstoupily pouze osoby se shodnou adresou obvyklého pobytu. Hospodařící domácnosti tak tvoří osoby, které se společně podílejí na výdajích domácnosti, jako je strava, náklady na bydlení apod. Společné hospodaření se týká také dětí, které do příslušné domácnosti patří, ačkoliv ony samotné na výdaje nepřispívají.

V kraji bylo sečteno 183 299 hospodařících domácností.

K rozhodnému okamžiku sčítání, tedy k 26. březnu 2011, bylo v Libereckém kraji sečteno celkem 183 299 hospodařících domácností – nejvíce v okrese Liberec (39,5 %), nejméně v okrese Semily (16,7 %). Na území Libereckého kraje tak žila 4,2 % hospodařících domácností České republiky. S ohledem na velikost Libereckého kraje se jednalo o druhý (po Karlovarském kraji – 128 904 domácností, tzn. 2,9 %) nejnižší počet i podíl. Nejvíce domácností bylo zjištěno v Hlavním městě Praha (579 509 domácností, tj. 13,2% podíl).

Tab. 6.1.1 Základní údaje o hospodařících domácnostech

	Hospodařící domácnosti celkem	v tom						
		rodinné domácnosti				nerodinné domácnosti		
		celkem	v tom tvořené			celkem	v tom	
			1 rodinou	2 rodinami	3 a více rodinami		domácnosti jednotlivců	vícečlenné nerodinné domácnosti
Počet domácností	183 299	113 338	110 698	2 619	21	69 961	60 916	9 045
%	100,0	61,8	97,7	2,3	0,0	38,2	87,1	12,9
Počet členů domácností	425 906	341 934	327 982	13 781	171	83 972	60 916	23 056
Průměrný počet členů	2,32	3,02	2,96	5,26	8,14	1,20	1,00	2,55

Průměrnou domácnost v kraji tvořilo 2,32 členů.....

Ve výše uvedených hospodařících domácnostech v Libereckém kraji žilo 425 906 osob, což znamená, že průměrná domácnost byla tvořena 2,32 členy. Ve srovnání s touto hodnotou byla velikost hospodařících domácností nadprůměrná v okrese Semily (2,39 členů) a Česká Lípa (2,36 členů). Opačně tomu bylo v případě okresů Liberec (2,30 členů) a Jablonec nad Nisou (2,27 členů).

....v České republice 2,34 členů.

Z hlediska 14 krajů České republiky byly nejpočetnější domácnosti sečteny v Kraji Vysočina (v průměru 2,51 členů na 1 hospodařící domácnost), na opačném konci žebříčku se s 2,12 členy umístily domácnosti v Hlavním městě Praha. Vzhledem k tomu, že průměr České republiky dosáhl 2,34 osob na 1 hospodařící domácnost, můžeme pozici Libereckého kraje z pohledu tohoto ukazatele označit za nepatrně podprůměrnou.

Mezi hospodařícími domácnostmi dominují domácnosti jednotlivců.

Struktura hospodařících domácností Libereckého kraje podle počtu členů vykazuje jednoznačně nepřímou úměru, tj. čím vyšší počet členů, tím nižší zastoupení. S ohledem na současnou socioekonomickou situaci i životní styl jistě nebude překvapením, že mezi hospodařícími domácnostmi dominují domácnosti jednotlivců (33,2 % všech hospodařících domácností v Libereckém kraji). Domácnosti jednotlivců jsou typické především pro větší obce, ve kterých je patrně více příležitostí k ubytování v menších bytech. Podíl domácností jednotlivců kontinuálně narůstá od velikostní skupiny s 1 000–4 999 obyvateli. Srovnatelné zastoupení single domácností, jaké je patrné ve velkých obcích, však vykazují také obce do 199 obyvatel. Vícečlenné domácnosti (4 a více osob) se častěji vyskytují v obcích s méně než 1 000 obyvateli, naopak

v obcích s více než 1 000 obyvateli jejich podíl postupně klesá. Velké rodiny čítající více než 5 členů představují pouze 5,5 % hospodařících domácností, vyšší zastoupení mají v menších obcích.

Tab. 6.1.2 Hospodařící domácnosti podle velikostních skupin obcí a počtu členů

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200–499	500–999	1 000 –4 999	5 000 –19 999	20 000 –49 999	50 000 a více
Hospodařící domácnosti	183 299	2 172	7 610	18 025	35 837	39 098	35 200	45 357
v tom podle počtu členů (%):								
1	33,2	32,7	29,7	28,9	32,1	33,3	34,5	35,4
2	29,6	27,3	28,3	27,7	28,2	29,8	30,0	31,2
3	17,3	17,7	17,3	17,6	17,4	17,3	18,0	16,7
4	14,3	15,4	17,2	17,3	15,6	14,3	13,2	12,5
5 a více	5,5	6,9	7,5	8,5	6,8	5,3	4,3	4,1

Základní členění hospodařících domácností rozlišuje domácnosti rodinné a nerodinné (tj. domácnosti jednotlivců a vícečlenné nerodinné domácnosti). V rámci hospodařících domácností Libereckého kraje převažovaly z 61,8 % domácnosti rodinného typu (113 338 domácností) nad domácnostmi nerodinnými (69 961, tj. 38,2 %).

Většinu hospodařících rodinných domácností v Libereckém kraji tvoří 1 rodina.

Naprostou většinu hospodařících rodinných domácností v Libereckém kraji tvoří 1 rodina (97,7 %), rodinných domácností se 2 a více rodinami jsou pouze 2,3 %. Nerodinné domácnosti jednoznačně charakterizují domácnosti jednotlivců (87,1 %), které tak představují více než třetinu hospodařících domácností v kraji. Ve srovnání s ostatními kraji České republiky to znamená čtvrtý nejvyšší podíl. První místo v mezikrajském srovnání tohoto ukazatele s podílem 39,0 % obsadilo Hlavní město Praha, zastoupení jednočlenných domácností v Kraji Vysočina naopak dosáhlo pouze 28,6 %. Uvedené výsledky korespondují se zvyklostmi v daných krajích – zatímco obyvatelé Hlavního města Prahy jsou představiteli moderního životního stylu, obyvatelé Kraje Vysočina (s vysokým počtem věřících osob) zastávají tradiční hodnoty.

Tab. 6.1.3 Hospodařící domácnosti podle velikostních skupin obcí a typu domácnosti

	Celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200–499	500–999	1 000 –4 999	5 000 –19 999	20 000 –49 999	50 000 a více
Hospodařící domácnosti	183 299	2 172	7 610	18 025	35 837	39 098	35 200	45 357
v tom (%):								
rodinné domácnosti	61,8	62,7	66,2	67,0	63,5	62,2	60,0	58,7
domácnosti jednotlivců	33,2	32,7	29,7	28,9	32,1	33,3	34,5	35,4
vícečlenné nerodinné domácnosti	4,9	4,7	4,1	4,0	4,4	4,5	5,5	5,8

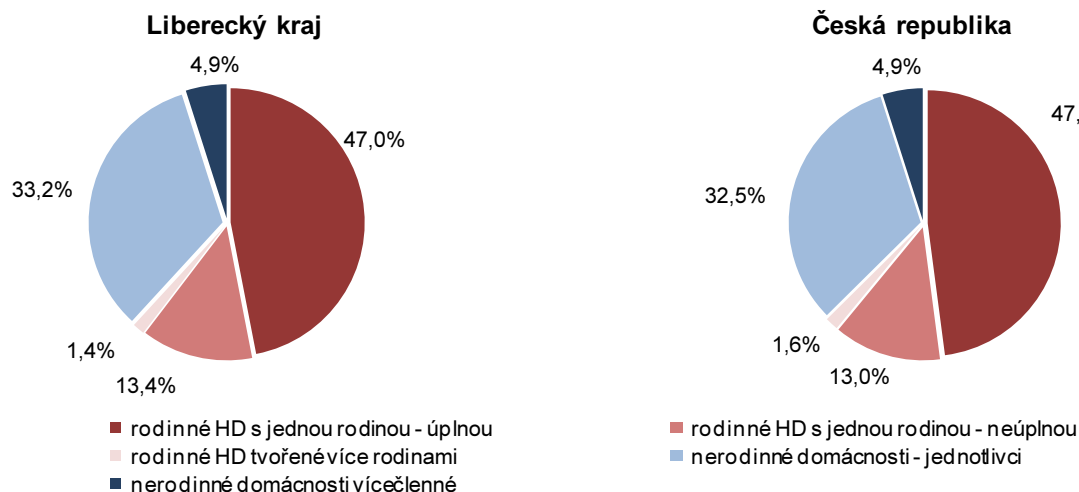
Složení hospodařících domácností v okresech je srovnatelné.

Složení hospodařících domácností z pohledu jednotlivých okresů Libereckého kraje je víceméně srovnatelné a zastoupení rodinných domácností se pohybuje v rozmezí od 60,5 % (okres Jablonec nad Nisou) do 63,7 % (okres Semily). Jednočlenné domácnosti tvoří nejvyšší část hospodařících domácností v okrese Jablonec nad Nisou (34,5 %).

Nejvyšší podíl rodinných domácností byl zjištěn v obcích s 500–999 obyvateli.

Struktura hospodařících domácností podle velikostních skupin obcí a typu domácnosti nevykázala žádné odlišnosti. I podle tohoto členění mají ve všech velikostních skupinách obcí výhradní postavení rodinné domácnosti. Odlišné je však procentní zastoupení jednotlivých typů hospodařících domácností. Nejvyšší podíl rodinných domácností byl zjištěn v obcích s 500–999 obyvateli (67,0 %), naopak nejméně těchto domácností (58,7 %) bylo zjištěno ve struktuře hospodařících domácností města Liberce (jediná obec spadající do kategorie 50 000 a více obyvatel). Z údajů je dále patrné, že zatímco do velikostní skupiny 500–999 obyvatel podíl rodinných domácností narůstá, s rostoucí velikostí obcí dochází k souvislému poklesu tohoto podílu. Tomuto vývoji pak analogicky odpovídá zastoupení nerodinných domácností, resp. zastoupení domácností jednotlivců.

Graf 6.1 Struktura hospodařících domácností

pozn.: HD = hospodařící domácnosti

Z celkového počtu 183 299 hospodařících domácností uvedlo ekonomicky aktivní členy téměř 68 % z nich. Mezi domácnostmi s ekonomicky aktivními členy pak obecně dominovaly domácnosti s 1 ekonomicky aktivním členem (49,2 % domácností), více než 3 ekonomicky aktivní osoby uvedlo 11,9 % těchto domácností.

Více než polovina (50,5 %) rodinných domácností uvedla 2 ekonomicky aktivní členy.

Zastoupení ekonomicky aktivních členů ovlivňuje také typ analyzované domácnosti. Rodinné vazby v případě tzv. rodinných domácností obecně indukují vyšší počet ekonomicky aktivních členů. Více než polovina (50,5 %) rodinných domácností uvedlo 2 ekonomicky aktivní členy, více než 3 ekonomicky aktivními osobami pak disponovalo 15,6 % domácností. Opačně je tomu v případě vícečlenných nerodinných domácností, kde výše uvedená vazba chybí. Skoro 51 % těchto domácností uvedlo 1 ekonomicky aktivní osobu, více než 3 ekonomicky aktivní členy pak mělo 8,9 % domácností. Samostatnou skupinu představují domácnosti jednotlivců – z celkového počtu 60 916 domácností, resp. osob vykázalo ekonomickou aktivitu 44,8 % z nich.

V necelých 20 % rodinných domácností nebyly vykázány ekonomicky aktivní osoby.

Neméně početné však byly také hospodařící domácnosti bez ekonomicky aktivních členů (32,1 % hospodařících domácností). Mezi nimi převažovaly domácnosti nerodinné (62,1 % nerodinných domácností) nad domácnostmi rodinnými (37,9 % rodinných domácností). V případě rodinných domácností nebyly ekonomicky aktivní osoby vykázány v 19,7 % těchto domácností. V případě nerodinných domácností pak tento podíl, zásluhou především domácností jednotlivců, dosáhl 52,2 %.

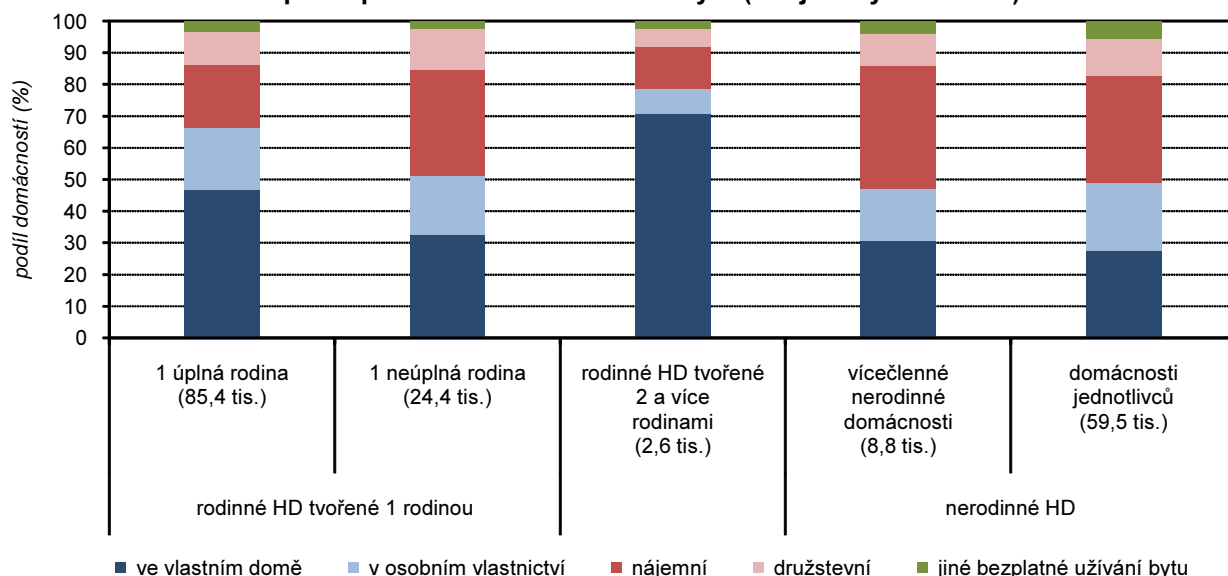
Většina hospodařících domácností bydlela v bytech.

Většina (98,6 %, tj. 180 647 domácností) z výše uvedeného počtu hospodařících domácností bydlela v bytech (téměř 55% v bytových, 43,5 % v rodinných domech). Zbývající část (1,4 %) domácností obvykle žila tzv. mimo byt nebo v nejrůznějších zařízeních (např. studentské koleje, penziony a domovy důchodců, azylová zařízení, dětské domovy apod.). Mezi „mimo bytové“ možnosti bydlení patřila mobilní a nouzová obydlí nebo se jednalo o ubytování v rekreačních chatách a chalupách.

Rozhodující část hospodařících domácností užívala byty I. a II. kategorie.

Z hlediska kvality užívala rozhodující část hospodařících domácností bydlící v bytech (90,5 %) standardní byty (tj. byty I. – II. kategorie), které byly nejčastěji vybaveny ústředním topením a úplným příslušenstvím (83,6 % domácností ve standardních bytech). Nejvyšší podíl standardních bytů vykázaly hospodařící domácnosti se 2 a více rodinami (96,5 % z celkového počtu těchto domácností) a hospodařící domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou (96,1 %). Naopak byty se sníženou kvalitou ve větší míře obývaly nerodinné vícečlenné domácnosti (19,3 % z celkového počtu těchto domácností).

Graf 6.2 Hospodařící domácnosti bydlící v bytech podle typu domácnosti a podle právního důvodu užívání bytu (ze zjištěných hodnot)

pozn.: HD = hospodařící domácnosti

Většina domácností užívá byty se třemi a čtyřmi pokoji.

Co do velikosti obytného prostoru převažovaly v úhrnu domácnosti žijící ve čtyřpokojových bytech (27,8 % hospodařících domácností), následované domácnostmi v bytech třípokojových (22,7 %). V bytech s jednou obytnou místností žilo 5,7 % domácností, naproti tomu největší byty (s 5 a více pokoji) obývalo 21,5 % domácností. Ze vzájemného srovnání jednotlivých typů domácností vyplývá, že nejvyšší podíl jednopokojových bytů (11,4 %) je patrný na straně domácností jednotlivců, největší byty pak obývají domácnosti tvořené 2 a více rodinami (49,2 %). Ve struktuře bytů podle počtu obytných místností však v případě nerodinných domácností (tzn. domácností jednotlivců a vícečlenných domácností) převažují třípokojové byty (24,4 % v prvním a 19,6 % ve druhém případě). Hospodařící domácnosti s 1 úplnou i s 1 neúplnou rodinou pak nejčastěji žijí ve čtyřpokojových bytech (34,3 %, resp. 28,6 %).

Nejméně domácností bydlí v družstevních bytech.

Většina hospodařících domácností bydlících v bytech a sečtená v Libereckém kraji žila v bytech ve vlastním domě (35,1 % všech těchto hospodařících domácností). Nejmenší zastoupení, pomineme-li jiný důvod bezplatného užívání bytu (3,6 %), pak měly byty družstevní (9,9 %). Právní důvody užívání bytu však v rámci jednotlivých typů domácností vykazují určité rozdíly. Zatímco hospodařící domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou (45,0 % těchto domácností) a hospodařící domácnosti tvořené 2 a více rodinami (69,1 %) žijí především v bytech ve vlastním domě, zbývající domácnosti užívají v první řadě byty nájemní a až poté byty ve vlastním domě.

V Libereckém kraji vlastnilo počítač 54,4 % bytových domácností.

Jednou z dalších zjišťovaných charakteristik bylo vybavení domácností osobním počítačem a připojením k internetu. V tomto případě se údaje nezjišťovaly za hospodařící domácnosti, ale za domácnosti bytové, které tvoří osoby žijící společně v jednom bytě. Z celkového počtu 171 328 bytových domácností v Libereckém kraji počítač vlastnilo 54,4 % z nich. Mezi ostatními kraji České republiky se tak jednalo o čtvrtý nejnižší podíl s tím, že hodnota ukazatele kolísala v rozmezí od 50,3 % (Karlovarský kraj) do 61,0 % (Hlavní město Praha).

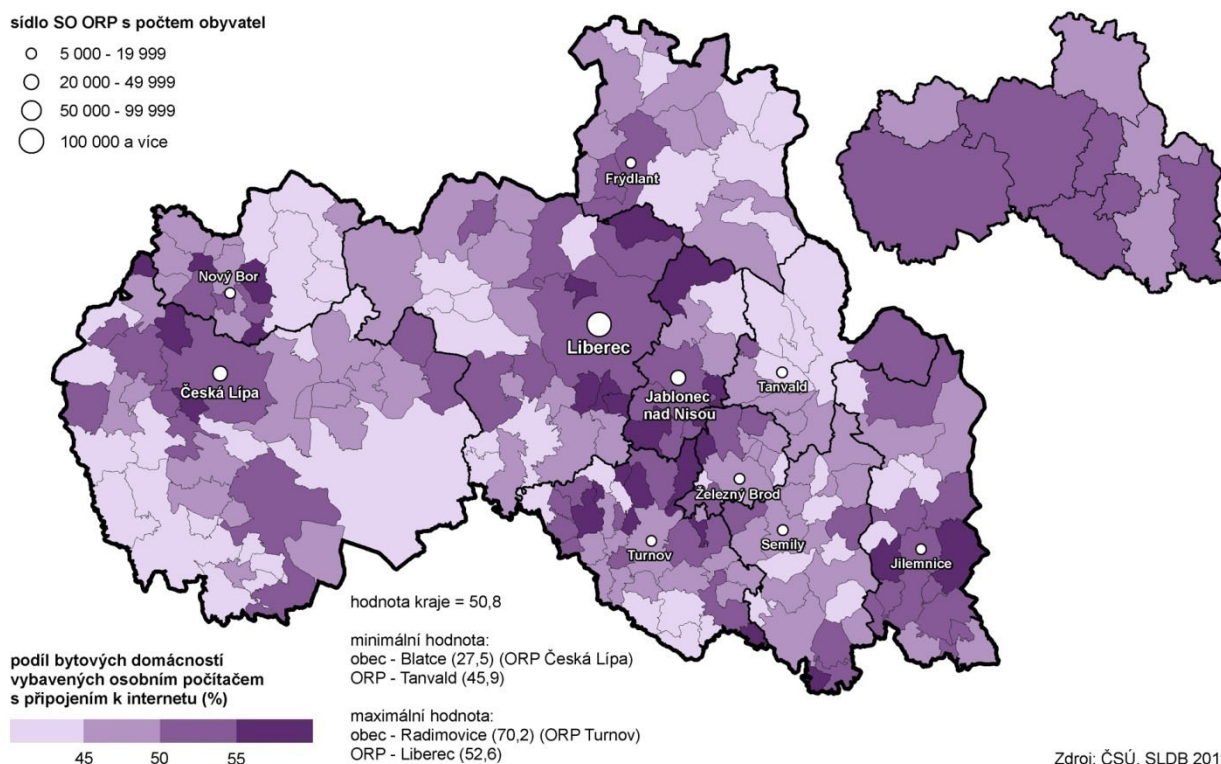
Počítač s připojením k internetu vlastnilo 50,8 % bytových domácností.

Vybavení počítačem s připojením k internetu v Libereckém kraji uvedlo 50,8 % bytových domácností, 3,7 % bytových domácností tedy vlastnilo počítač bez internetového připojení. Ze srovnání s ostatními kraji České republiky vyplývá, že nejvyšší vybavenost počítačem s připojením k internetu evidovalo Hlavní město Praha (57,4 % bytových domácností), nejnižší (46,3 %) Karlovarský kraj. Průměr za Českou republiku dosáhl 53,0 %.

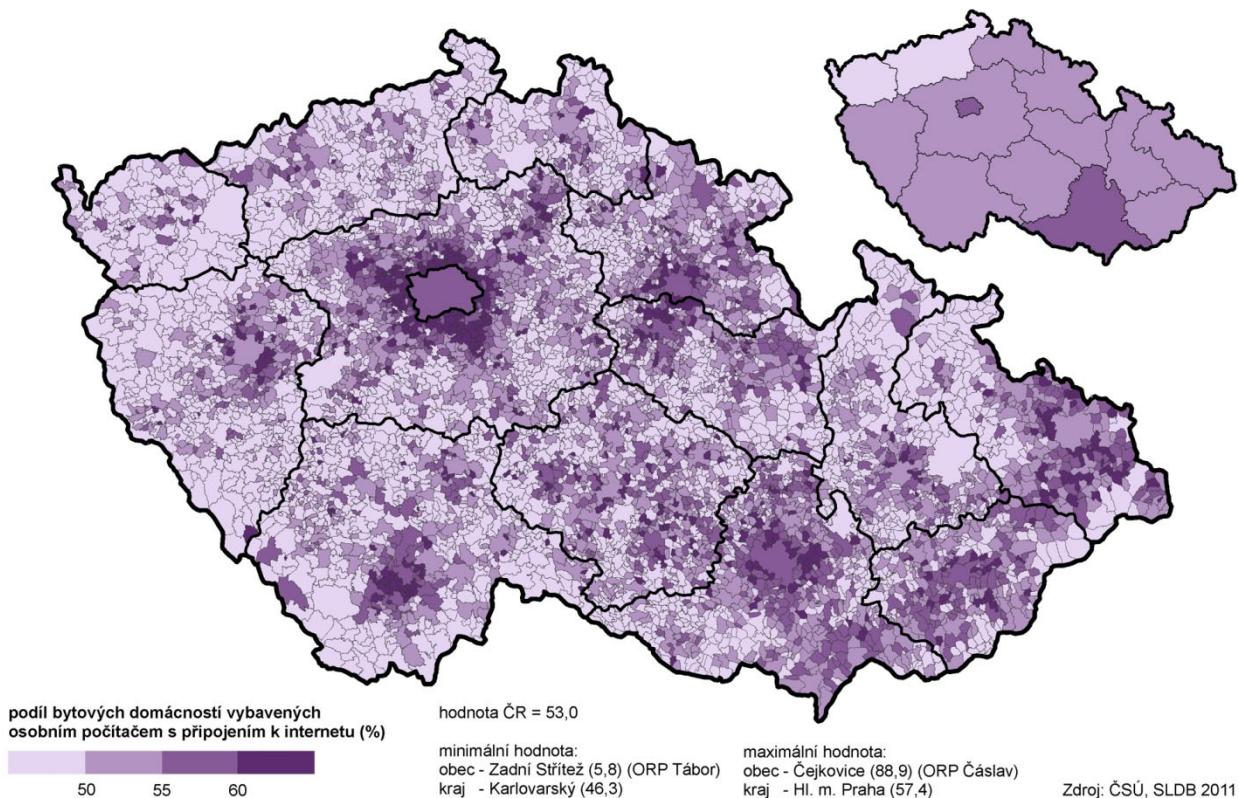
Domácnosti vybavené internetem v obcích a správních obvodech ORP Libereckého kraje

sídlo SO ORP s počtem obyvatel

- 5 000 - 19 999
- 20 000 - 49 999
- 50 000 - 99 999
- 100 000 a více

Domácnosti vybavené internetem v obcích a krajích

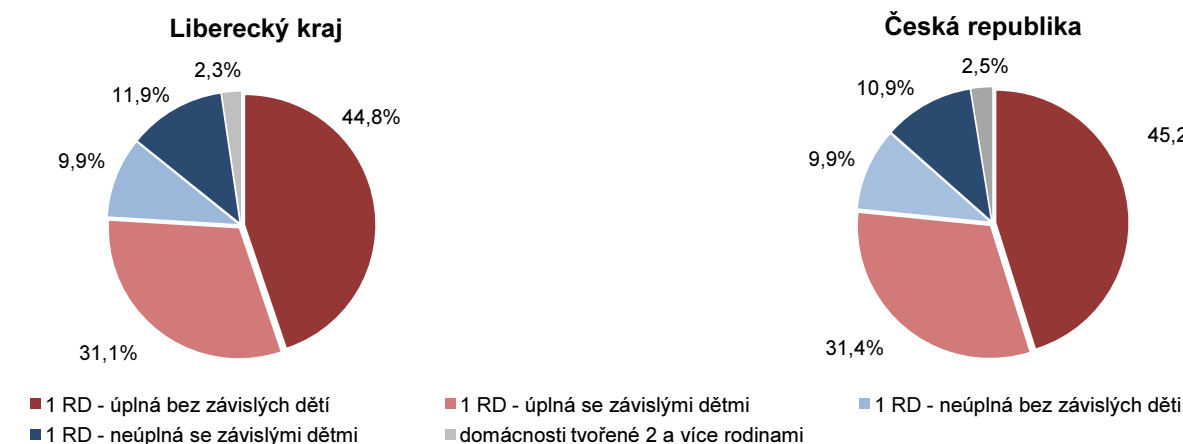
6.2. Rodinné domácnosti

Domácnosti se dvěma rodinami představovaly 2,3 %.

V Libereckém kraji bylo k rozhodnému okamžiku sečteno 113 338 rodinných domácností. Mezi nimi jednoznačně převažovaly domácnosti tvořené jednou rodinou (97,7 %). Domácnosti se dvěma rodinami představovaly 2,3 % a pouze 21 hospodařících domácností bylo tvořeno 3 a více rodinami.

Pokud domácnost tvoří jedna rodina, jedná se zpravidla (ze 77,7 %) o rodinu úplnou. V případě domácností tvořených 2 rodinami převládá ze 48,4 % poměr 1 úplná a 1 neúplná rodina, neméně výjimečné je zastoupení 2 úplných rodin (44,2 % domácností se 2 rodinami). Struktura odpovídající 2 neúplným rodinám byla zjištěna u 7,4 % domácností.

Graf 6.3 Struktura rodinných domácností

Tab. 6.2.1 Rodinné domácnosti podle velikostních skupin obcí a podle typu domácnosti

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200–499	500–999	1 000–4 999	5 000–19 999	20 000–49 999	50 000 a více
Rodinné domácnosti	113 338	1 361	5 040	12 081	22 767	24 326	21 125	26 638
v tom:								
tvořené 1 rodinou	110 698	1 316	4 879	11 628	22 131	23 784	20 761	26 199
úplné rodiny	86 063	1 094	3 911	9 469	17 516	18 381	15 512	20 180
v tom (%):								
se závislými dětmi	41,0	40,0	40,0	42,6	42,4	40,1	40,8	40,2
bez závislých dětí	59,0	60,0	60,0	57,4	57,6	59,9	59,2	59,8
neúplné rodiny	24 635	222	968	2 159	4 615	5 403	5 249	6 019
v tom (%):								
se závislými dětmi	54,6	46,8	48,3	48,3	53,6	53,9	57,5	57,2
bez závislých dětí	45,4	53,2	51,7	51,7	46,4	46,1	42,5	42,8
tvořené 2 a více rodinami	2 640	45	161	453	636	542	364	439

Bydlení domácností ovlivňuje řada faktorů, především charakter výstavby domů. Z výsledků sčítání v oblasti domů a bytů vyplývá, že se v současnosti staví především rodinné domy a z hlediska velikosti mají převahu byty s více místnostmi. Neméně významným faktorem je také příjmová situace domácností.

Tab. 6.2.2 Rodinné domácnosti bydlící v bytech podle typu domácnosti a podle typu bytu, právního důvodu užívání a velikosti bytu

	Celkem	v tom hospodařící domácnosti tvořené								
		1 rodinou								2 a více rodinami
		úplné rodiny				neúplné rodiny				
		celkem	s počtem závislých dětí			celkem	s počtem závislých dětí			
			0	1	2 a více		0	1	2 a více	
Rodinné domácnosti bydlící v bytech	112 342	85 356	50 372	16 833	18 151	24 356	11 092	9 279	3 985	2 630
z toho podle typu bytu (%):										
byty standardní	94,7	96,1	96,0	95,0	97,6	89,4	90,1	87,0	93,0	96,5
byty se sníženou kvalitou	3,7	2,8	2,9	3,6	1,8	7,1	7,2	8,2	4,2	2,7
z toho podle právního důvodu užívání bytu (%):										
ve vlastním domě	42,1	45,0	44,4	42,1	49,3	29,2	35,7	22,8	26,1	69,1
v osobním vlastnictví	18,0	18,6	20,0	17,9	15,2	16,9	18,3	16,2	14,7	7,8
jiné bezplatné užívání bytu	3,0	3,2	3,2	2,7	3,8	2,3	2,0	2,2	3,6	2,3
nájemní	21,4	19,3	18,9	20,8	19,2	29,8	24,4	33,4	36,7	13,0
družstevní	10,1	9,9	9,7	11,2	9,4	11,5	11,0	12,1	11,2	5,4
z toho podle počtu obytných místností bytu (%):										
1	2,7	2,2	2,6	2,0	1,5	4,4	4,1	5,0	4,0	1,6
2	9,0	7,9	9,1	7,6	4,9	13,3	12,0	15,6	11,4	3,5
3	22,1	22,0	24,3	20,3	17,2	23,4	24,0	23,1	22,5	14,3
4	32,9	34,3	34,3	34,1	34,4	28,6	29,4	26,4	31,5	28,5
5 a více	27,7	29,6	25,9	30,4	39,1	18,9	20,9	15,3	21,7	49,2

V bytech bydlí 76,0 % úplných rodin.

V bytech bydlí 112 342 rodinných domácností, tj. 76,0 % úplných rodin, 21,7 % neúplných rodin a 2,3 % domácností tvořených 2 a více rodinami. Z hlediska kvality převažuje v případě všech typů rodinných domácností bydlení ve standardních bytech. Vyšší zastoupení bytů se sníženou kvalitou je možné sledovat u neúplných rodin (7,1 % neúplných rodin), a to především těch, které vychovávají 1 závislé dítě (8,2 %).

Rodinné domácnosti obecně nejčastěji žijí v bytech ve vlastním domě (42,1 % rodinných domácností), druhá pozice patří bydlení v bytech nájemních (21,4 %) a třetí v bytech v osobním vlastnictví. Stejná struktura platí také v případě úplných rodin. Pokud však úplná rodina nemá závislé děti, je v pořadí druhým nejčastějším způsobem bydlení v bytech v osobním vlastnictví.

U neúplných rodin převažuje bydlení v nájemních bytech.

Bydlení neúplných rodin vykazuje určité odlišnosti. Převažuje u nich bydlení v nájemních bytech (29,8 %), poté následuje bydlení ve vlastním domě (29,2 % neúplných rodin). Výrazná převaha nájemního bydlení je pak zřejmá u neúplných rodin se závislými dětmi. Naopak neúplné rodiny bez závislých dětí bydlí nejčastěji v bytech ve vlastním domě.

Jedna třetina rodinných domácností obývá čtyřpokojové byty.

Z hlediska velikosti bytu obývá téměř jedna třetina rodinných domácností čtyřpokojové byty, dalších 27,7 % žije v bytech s 5 a více obytnými místnostmi. Obdobně je tomu také v případě úplných rodin, výjimkou jsou úplné rodiny se 2 a více závislými dětmi – zde dominují byty s 5 a více pokoji. I neúplné rodiny bydlí v první řadě ve čtyřpokojových bytech, druhé místo však patří bytům třípokojovým.

Tab. 6.2.3 Domácnosti tvořené 1 rodinou podle typu rodiny a ekonomické aktivity osoby v čele domácnosti

	Celkem	v tom					
		úplné rodiny			neúplné rodiny		
		celkem	v tom		celkem	v tom	
			bez závislých dětí	se závislými dětmi		bez závislých dětí	se závislými dětmi
Domácnosti tvořené 1 rodinou	110 698	86 063	50 799	35 264	24 635	11 174	13 461
v tom ekonomická aktivita osoby v čele domácnosti (%):							
ekonomicky aktivní	68,1	69,4	52,2	94,0	63,7	47,5	77,1
v tom:							
zaměstnaná	63,2	65,6	48,7	89,8	55,2	42,1	66,0
nezaměstnaná	4,9	3,8	3,5	4,2	8,5	5,4	11,1
ekonomicky neaktivní	27,5	27,2	44,1	2,8	28,6	46,2	14,0
ekonomická aktivita nezjištěna	4,4	3,5	3,7	3,1	7,7	6,3	8,9

V Libereckém kraji bylo sečteno 110 698 domácností tvořených jednou rodinou.

V absolutním vyjádření bylo v Libereckém kraji sečteno 110 698 domácností tvořených jednou rodinou. Jak již bylo výše zmíněno, v 77,7 % se jednalo o úplné rodiny, zbývajících 22,3 % připadlo na rodiny neúplné. Ve struktuře úplných rodin připadalo 59,0 % na úplné rodiny bez závislých dětí a 41,0 % na úplné rodiny se závislými dětmi. U neúplných rodin byla proporce zcela opačná a převahu měly neúplné rodiny se závislými dětmi (54,6 %).

Graf 6.4 Struktura domácností tvořených 1 rodinou podle počtu závislých dětí

Z hlediska okresů vykazuje mírně nadprůměrný podíl úplných rodin se závislými dětmi okres Česká Lípa (41,3 %) a okres Semily (41,2 %). Hodnota za okres Liberec odpovídá krajskému průměru a okres Jablonec nad Nisou eviduje hodnotu podprůměrnou (40,3 %). Zastoupení neúplných rodin se závislými dětmi bylo podprůměrné pouze v okrese Semily (50,2 %), naopak v okrese Česká Lípa dosáhla hodnota tohoto ukazatele 56,0 %.

Nejvyšší zastoupení úplných rodin se závislými dětmi bylo zaznamenáno ve Zlínském kraji.

Uvedený relativně nízký podíl úplných rodin se závislými dětmi se však nijak nevymyká hodnotám zjištěným v ostatních krajích a je dokonce shodný s celorepublikovým průměrem. Nejvyšší zastoupení úplných rodin se závislými dětmi bylo zaznamenáno ve Zlínském kraji (43,1 %), na opačné straně pomyslného žebříčku pak stojí Hlavní město Praha (38,2 %). Podíl neúplných rodin se závislými dětmi v Libereckém kraji je ve srovnání s ostatními regiony České republiky třetí nejvyšší. Vyšší hodnoty vykázal již jen Ústecký (58,4 %) a Karlovarský (56,2 %) kraj. Naopak ve Zlínském kraji podíl dosáhl pouze 46,4 %.

Nejvíce domácností s 1 úplnou rodinou je dvoučlenných.

Nejvíce domácností s 1 úplnou rodinou je dvoučlenných, tedy domácností dvou partnerů bez dětí (39,8 %). Podíl tříčlenných a čtyřčlenných domácností je téměř shodný (26,2 %, resp. 26,1 %), podíl pěti a vícečlenných domácností dosáhl 7,9 %. Podobně jsou také u domácností s 1 neúplnou rodinou

nejčtenější domácnosti se dvěma členy, tedy domácnosti jednoho z rodičů a jednoho dítěte (54,9 %).

Na jednu rodinnou domácnost, kterou tvoří 1 rodina, v průměru připadá 1,47 ekonomicky aktivních členů. V čele většiny domácností tvořených 1 rodinou stojí osoba ekonomicky aktivní (68,1 %), z toho v 63,2 % zaměstnaná.

Úplné rodiny reprezentují jak manželské páry, tak nesezdaná soužití.

Úplné rodiny reprezentují jak manželské páry, tak nesezdaná soužití (tzv. faktická manželství), a to s dětmi i bez nich. V závislosti na změnách legislativy se v roce 2011 nově zjišťovaly údaje o párech stejného pohlaví, tj. o registrovaných i faktických partnerstvích (nesezdaných párech osob stejného pohlaví).

V kraji bylo sečteno 36 hospodařících domácností tvořených 1 registrovaným partnerstvím.

K 26. 3. 2011 bylo v Libereckém kraji sečteno 36 hospodařících domácností tvořených 1 registrovaným partnerstvím a 167 hospodařících domácností tvořených 1 faktickým partnerstvím. Největší část těchto domácností žila ve městě Liberec.

Manželské páry tvoří 86,8 % úplných rodin.

Z celkového počtu 86 063 úplných rodin tvořily drtivou část manželské páry (86,8 %). Většina manželství byla bez závislých dětí (59,5 %). Jedno závislé dítě vychovávalo 18,7 % a dvě děti 18,5 % sezdaných párů. Čtyři a více závislých dětí byly sečteny pouze u 355, tj. 0,5 % manželských párů. Tomu v podstatě odpovídá také věkové složení manželských párů. Zhruba čtvrtina manželských párů totiž spadá do věkové kategorie 55–64 let. Druhou skupinou s poměrně vysokým zastoupením jsou páry ve věku 35–44 let (22,7 % mužů a 23,5 % žen). Osoba v čele rodiny tvořené jedním manželským párem byla v 63,6 % zaměstnaná, v téměř 30 % ekonomicky neaktivní a 3,3 % těchto osob bylo nezaměstnaných. Skoro 71 % uvedených zaměstnaných osob bylo v postavení zaměstnance, 18,8 % z nich pracovalo na vlastní účet. V jednom průměrném manželském páru se pak o zajištění obživy staralo 1,51 osob, tj. ekonomicky aktivních členů.

Tab. 6.2.4 Domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou - manželské páry a faktická manželství bydlící v bytech podle právního důvodu užívání bytu a ekonomické aktivity osoby v čele domácnosti

	Celkem	z toho podle právního důvodu užívání bytu (%)				
		ve vlastním domě	v osobním vlastnictví	jiné bezplatné užívání	nájemní	družstevní
Domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou - manželské páry a faktická manželství bydlící v bytech	85 154	45,0	18,6	3,2	19,3	9,9
v tom podle ekonomické aktivity osoby v čele domácnosti:						
zaměstnaní	55 852	46,2	18,0	2,8	19,2	10,5
v tom podle postavení v zaměstnání:						
zaměstnanci	39 875	41,8	19,8	2,7	20,9	11,9
zaměstnavatelé	3 370	68,0	10,9	2,4	9,3	5,2
osoby pracující na vlastní účet	10 298	55,9	14,0	3,1	15,5	7,5
ostatní vč. nezjištěno	2 309	45,6	15,9	2,8	20,0	8,5
nezaměstnaní	3 227	36,7	13,9	2,3	32,2	9,3
ekonomicky neaktivní	23 151	45,1	21,4	4,5	17,2	8,7
ekonomická aktivita nezjištěna	2 924	32,3	12,2	1,8	23,5	8,2

Faktická manželství tvořila 12,9 % úplných rodin.

Faktická manželství tvořila 12,9 % úplných rodin. V nesezdaných soužitích nejčastěji žily osoby ve věku 25–44 let (v případě mužů 60,6 % a v případě žen 59,9 % faktických manželství). I v tomto případě se jednalo zejména o rodiny bez závislých dětí (55,3 %). Jedno závislé dítě vychovávalo 26,9 % těchto soužití, dvě děti 14,5 % párů a více než 3 děti uvedlo 3,2 % párů. Z pohledu rodinného stavu byli ve 40,6 % nesezdaných soužití oba partneři svobodní, v téměř 30,0 % byli muž i žena rozvedení nebo ovdovělí a v 12,2 % faktických manželství byl muž svobodný a žena rozvedená nebo ovdovělá. Situace, kdy byl muž rozvedený nebo ovdovělý a žena svobodná nastala u 10,0 % sečtených faktických manželství. Stejně jako v manželských párech

i ve faktických manželstvích stála v čele domácnosti nejčastěji zaměstnaná osoba (78,7 % soužití), z toho více než tři čtvrtiny z nich byly v postavení zaměstnance a 17,1 % pracovalo na vlastní účet. Ekonomická neaktivita však byla zjištěna pouze u 12,0 % osob stojících v čele faktických manželství, ovšem nezaměstnáno bylo 6,8 % osob.

Tab. 6.2.5 Domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou - faktická manželství podle věku ženy, počtu závislých dětí a rodinného stavu partnerů

	Celkem		z toho podle věku ženy (%)				
	počet	%	15–24	25–34	35–39	40–49	50 a více
Faktická manželství	11 144	100,0	10,7	36,2	14,8	16,7	21,5
v tom podle počtu závislých dětí:							
bez závislých dětí	6 165	55,3	13,5	29,0	5,8	14,9	36,9
1 dítě	3 003	26,9	9,3	46,5	20,6	19,8	3,8
2 děti	1 616	14,5	4,3	44,2	33,4	17,5	0,7
3 a více dětí	360	3,2	3,3	39,2	37,5	19,7	0,3
z toho podle rodinného stavu:							
muž i žena svobodní	4 526	40,6	23,4	61,2	11,1	3,1	1,2
muž svobodný, žena vdaná	58	0,5	6,9	34,5	19,0	20,7	19,0
muž svobodný, žena rozvedená nebo ovdovělá	1 356	12,2	0,4	22,8	26,6	25,9	24,3
muž ženatý, žena svobodná	55	0,5	20,0	52,7	12,7	10,9	3,6
muž ženatý, žena vdaná	587	5,3	0,9	18,6	17,7	25,4	37,5
muž ženatý, žena rozvedená nebo ovdovělá	117	1,0	-	11,1	13,7	32,5	42,7
muž rozvedený nebo ovdovělý, žena svobodná	1 111	10,0	9,5	51,0	21,4	12,3	5,7
muž rozvedený nebo ovdovělý, žena vdaná	71	0,6	1,4	23,9	14,1	39,4	21,1
muž i žena rozvedení nebo ovdovělí	3 257	29,2	0,1	6,2	12,2	30,7	50,7

Vyšší zastoupení vysokoškolsky vzdělaných bylo na straně mužů.

Vzdělání partnerů v případě manželských a faktických párů vykazuje určité odlišnosti. Bezmála 48 % mužů žijících v sezdáných a nesezdáných soužitích bylo vyučeno, dalších 28,6 % z nich mělo úplné střední vzdělání s maturitou a vyšší odborné vzdělání. V případě vzdělanostní struktury žen byla proporce obrácená – za nejvyšší ukončené vzdělání větší části manželek a partnerek bylo označeno úplné střední vzdělání s maturitou a vyšší odborné vzdělání (37,8 %), zatímco ženám s vyučením patřilo až druhé místo (33,4 %). Ženy však častěji než muži uváděly základní a neukončené vzdělání (15,2 % v případě žen a 8,0 % v případě mužů), naopak vyšší zastoupení vysokoškolsky vzdělaných bylo na straně mužů (11,4 % u žen, 13,5 % u mužů).

Rozhodující část závislých dětí žila s matkou.

K okamžiku sčítání bylo v Libereckém kraji sečteno 24 635 hospodařících domácností tvořených neúplnou rodinou a na jednu neúplnou rodinu připadlo 0,55 závislého dítěte. Rozhodující část závislých dětí pak žila s matkou (80,7 % neúplných rodin), zbývajících 19,3 % s otcem.

Pouze v 17,7 % domácností tvořených osamělou matkou s dětmi žijí dvě a více závislých dětí, více než 43 % těchto domácností představují rodiny bez závislých dětí. V případě osamělých otců žijí v rodině dvě a více závislých dětí pouze v 11,0 %, téměř v 53 % jde o domácnost bez závislých dětí.

V čele neúplné rodiny byla nejčastěji osoba rozvedená.

V čele neúplné rodiny byla v roce 2011 v případě obou pohlaví nejčastěji osoba rozvedená (47,6 % rodin žen a 40,7 % rodin mužů). V rodinách žen představovaly druhou výraznou skupinu ženy ovdovělé (19,9 %), zatímco v rodinách mužů to byli muži ženatí (24,6 %). Zastoupení svobodných bylo u obou pohlaví srovnatelné a pohybovalo se kolem 18 %. Přibližně 78 % žen v čele neúplné rodiny bylo v rozmezí 30–64 let s tím, že nejčetněji byla zastoupena kategorie 35–39 let. Podíl mužů v této věkové skupině dosáhl 78,3 %, na rozdíl od žen se jich však nejvíce nacházelo v kategorii 50–54 let.

Na 1 neúplnou rodinu v průměru připadlo 1,22 ekonomicky aktivních členů.

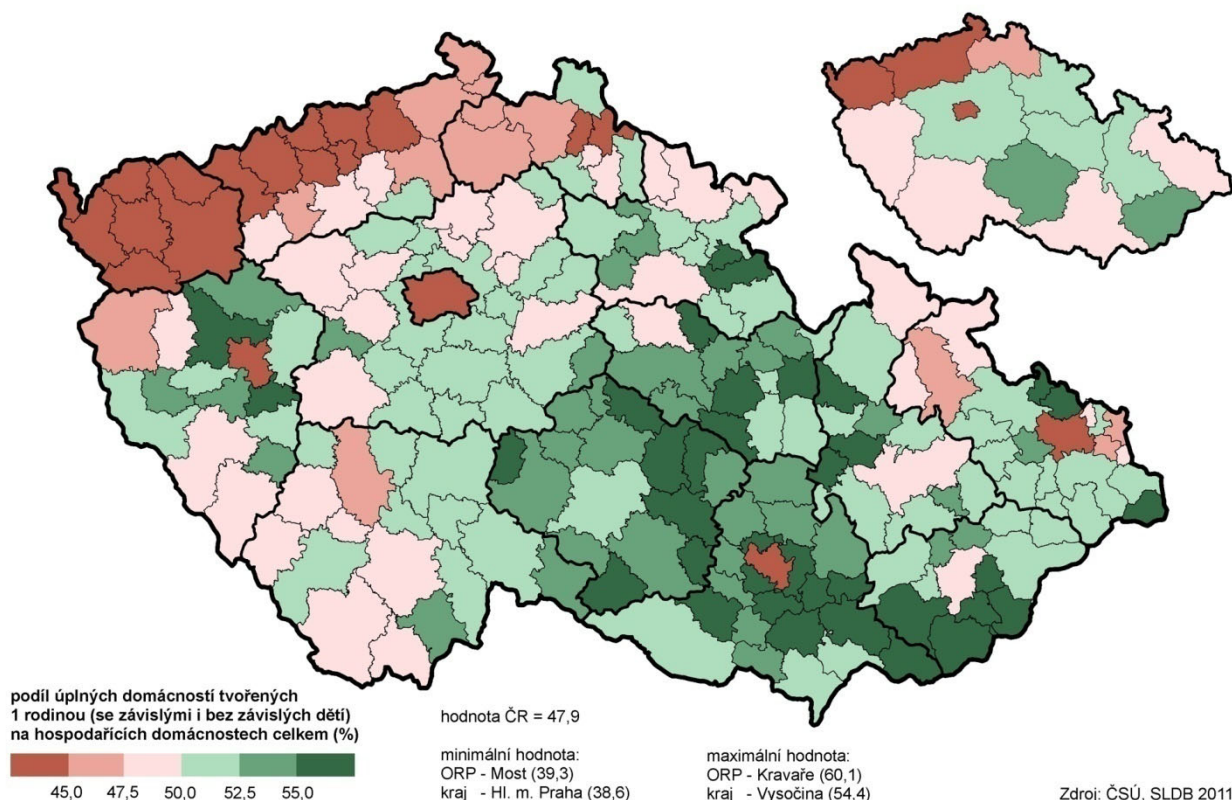
Na 1 neúplnou rodinu v průměru připadlo 1,22 ekonomicky aktivních členů. Struktura neúplných rodin podle ekonomické aktivity osoby v jejím čele byla pro obě pohlaví shodná, nejčastěji se jednalo o osoby zaměstnané, následované osobami ekonomicky neaktivními a poté osobami nezaměstnanými. Ženy stojící v čele neúplné domácnosti však byly častěji než muži nezaměstnané (8,9 % žen, 7,1 % mužů) a ekonomicky neaktivní (30,1 %

žen a 22,2 % mužů). Zaměstnané ženy v čele neúplné rodiny pak byly z 82,0 % v zaměstnaneckém poměru a na vlastní účet pracovaly pouze v 8,4 % případů. Převaha pracovněprávního postavení je zřejmá (z 66,5 %) také u mužů stojících v čele neúplné rodiny, tito muži však mnohem častěji než ženy podnikali na vlastní účet (20,0 % mužů stojících v čele neúplné rodiny).

Tab. 6.2.6 Domácnosti tvořené 1 neúplnou rodinou podle počtu závislých dětí a ekonomické aktivity osoby v čele domácnosti

	V čele muž	v tom s počtem závislých dětí			V čele žena	v tom s počtem závislých dětí		
		0	1	2 a více		0	1	2 a více
Neúplné rodiny	4 759	2 509	1 735	515	19 876	8 665	7 686	3 525
v tom podle ekonomické aktivity osoby v čele domácnosti:								
zaměstnaní	2 903	1 286	1 240	377	10 686	3 414	5 014	2 258
v tom podle postavení v zaměstnání:								
zaměstnanci	1 931	861	819	251	8 758	2 781	4 092	1 885
zaměstnavatelé	201	85	89	27	229	79	96	54
osoby pracující na vlastní účet	580	244	259	77	899	274	441	184
ostatní vč.nezjištěno	191	96	73	22	800	280	385	135
nezaměstnaní	339	147	140	52	1 765	461	870	434
ekonomicky neaktivní	1 057	851	168	38	5 986	4 314	1 028	644
ekonomická aktivita nezjištěna	460	225	187	47	1 439	476	774	189

Úplné rodiny ve správních obvodech ORP a krajích

6.3. Nerodinné domácnosti

Mezi nerodinnými domácnostmi převažují domácnosti jednotlivců.

V roce 2011 bylo v Libereckém kraji sečteno celkem 69 961 nerodinných hospodářských domácností. Jednalo se o 60 916 domácností jednotlivců (87,1 % nerodinných domácností) a 9 045 vícečlenných nerodinných domácností (12,9 %).

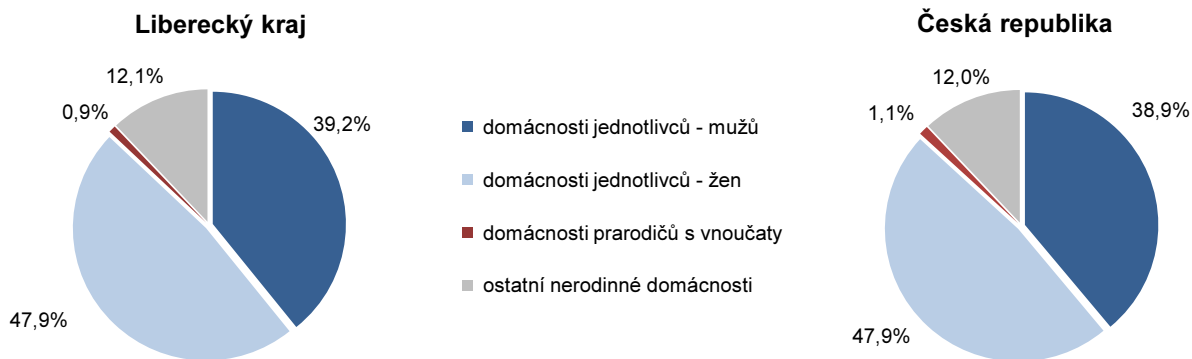
Tab. 6.3.1 Nerodinné domácnosti podle velikostních skupin obcí a typu domácnosti

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200–499	500–999	1 000 – 4 999	5 000 – 19 999	20 000 – 49 999	50 000 a více
Nerodinné domácnosti	69 961	811	2 570	5 944	13 070	14 772	14 075	18 719
v tom:								
domácnosti jednotlivců	60 916	710	2 259	5 218	11 495	13 014	12 146	16 074
z toho ženy (%)	55,0	46,8	48,0	50,0	52,8	57,1	56,8	56,4
vícečlenné nerodinné domácnosti	9 045	101	311	726	1 575	1 758	1 929	2 645
z toho domácnosti prarodičů s vnoučaty (%)	6,8	9,9	10,6	9,2	7,6	8,2	5,9	4,7

Nejvíce nerodinných domácností žije v okrese Liberec.

Více než 40 % nerodinných domácností žije v okrese Liberec, nejnižší zastoupení bylo zjištěno v okrese Semily (15,8 %). Ve všech okresech stejně jako v celém Libereckém kraji mezi nerodinnými domácnostmi převažují domácnosti jednotlivců. Nejvyšší zastoupení domácností jednotlivců však bylo zjištěno v okrese Semily (89,5 %), nejnižší v okrese Liberec (86,3 %). Z hlediska velikosti obce je možné v zásadě sledovat jednoznačný trend – čím větší obec, tím vyšší podíl nerodinných domácností.

Graf 6.5 Struktura nerodinných domácností podle typu hospodařící domácnosti

Nejvyšší podíl nerodinných domácností na celkovém počtu hospodařících domácností vykázalo Hlavní město Praha (47,3 %), nejnižší Kraj Vysočina (31,7 %). Liberecký kraj v tomto srovnání obsadil čtvrtou nejvyšší příčku, když zde výše uvedený podíl dosáhl 38,2 %. Z pohledu struktury nerodinných domácností byl nejvyšší podíl domácností jednotlivců vykázán v Kraji Vysočina (90,0 %), nejnižší v Hlavním městě Praha (82,3 %).

Nerodinné domácnosti z 61,9 % užívají byty v bytových domech.

Většina (97,6 %) nerodinných domácností bydlí v bytech, 2,4 % žije tak zvané mimo byty, popřípadě k bydlení využívá nejrůznější zařízení. Nerodinné domácnosti bydlící v bytech pak z 61,9 % užívají byty v bytových domech, v rodinných domech bydlí necelých 35 % nerodinných domácností.

V kategorii domácností jednotlivců z 55,0 % převažují ženy.

V Libereckém kraji do kategorie domácností jednotlivců patřilo celkem 60 916 osob s tím, že mezi nimi z 55,0 % převažují ženy. Struktura domácností jednotlivců v členění podle rodinného stavu se však v případě mužů a žen poměrně výrazně odlišuje. Zatímco samostatně žijící muži jsou nejčastěji svobodní (41,2 %) a rozvedení (32,8 %), ženy jsou v téměř 45 % ovdovělé, 27,2 % z nich je rozvedených a pouze 19,4 % svobodných.

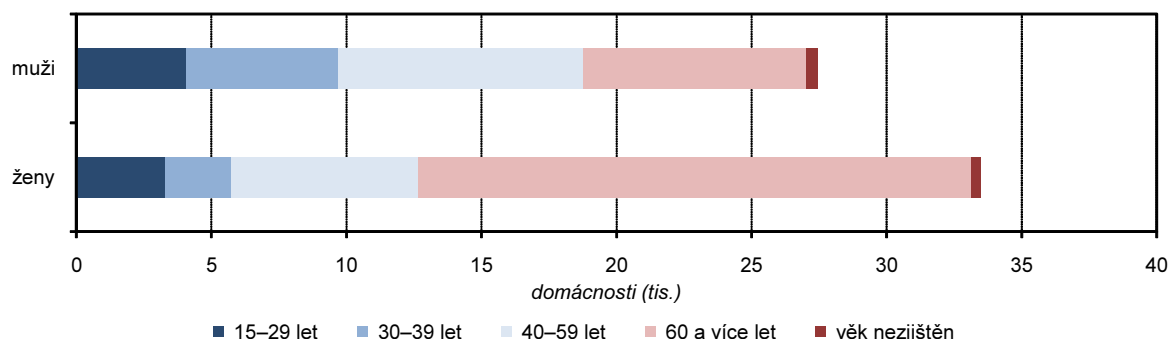
Tab. 6.3.2 Domácnosti jednotlivců podle pohlaví, rodinného stavu, ekonomické aktivity a věku

	Muži celkem	z toho rodinný stav (%)				Ženy celkem	z toho rodinný stav (%)			
		svobodní	ženatí	rozvedení	ovdovělí		svobodné	vdané	rozvedené	ovdovělé
Domácnosti jednotlivců	27 426	41,2	14,5	32,8	11,0	33 490	19,4	8,6	27,2	44,6
v tom podle ekonomické aktivity:										
zaměstnaní	14 356	49,9	13,6	34,2	2,2	9 691	40,0	12,7	36,3	11,0
nezaměstnaní	2 012	55,0	8,4	34,3	2,3	1 238	42,2	12,0	38,3	7,4
nepracující důchodci	7 193	14,9	16,5	34,5	34,1	20 059	4,4	5,5	23,0	67,2
ostatní ekonomicky neaktivní	707	81,2	5,9	11,2	1,4	771	73,9	12,5	10,0	3,5
nezjištěno	3 158	44,1	20,1	26,6	5,7	1 731	38,3	17,4	25,8	15,8
v tom podle věku:										
do 29 let	4 072	93,7	4,2	1,6	0,0	3 268	89,5	6,8	3,2	0,1
30–49 let	9 985	51,3	14,4	33,5	0,3	4 605	44,6	17,2	35,4	2,5
50–64 let	7 546	20,3	18,6	53,9	7,0	8 837	7,8	13,8	50,3	28,0
65–74 let	3 014	11,6	21,7	38,3	28,2	7 104	4,3	6,4	26,5	62,7
75 let a více	2 387	5,8	12,6	14,5	67,0	9 336	2,4	2,0	11,2	84,4
nezjištěný věk	422	82,0	3,6	3,1	0,7	340	88,2	3,2	2,6	0,9

Více než 61 % samostatně žijících žen spadá do věkové kategorie 60 a více let.

Uvedeným výsledkům odpovídá také věkové složení a ekonomické charakteristiky těchto domácností. Více než 61 % samostatně žijících žen tak spadá do věkové kategorie 60 a více let s tím, že necelých 30 % z nich je více než 75 let. Naproti tomu věkové složení domácností jednotlivců mužů je mnohem rovnoměrnější a nejvyšší intenzitu je možné sledovat ve věkových skupinách 25–39 let (29,3 %).

Graf 6.6 Domácnosti jednotlivců podle pohlaví a věku

Ekonomickou aktivitu uvedlo 44,8 % samostatně žijících osob.

Bez ohledu na pohlaví uvedlo ekonomickou aktivitu (zaměstnané a nezaměstnané osoby) 44,8 % výše uvedeného počtu samostatně žijících osob. Dalších 44,7 % představovaly domácnosti samostatně žijících nepracujících důchodců. Odlišné je tomu ale v případě jednotlivých pohlaví. Samostatně žijící muži byli nejčastěji zaměstnaní (52,3 % domácností jednotlivců-mužů) a o nepracující důchodce se jednalo pouze u 26,2 % těchto domácností. Naproti tomu samostatně žijící ženy byly především nepracující seniorky (59,9 %) a statut zaměstnaná uvedlo 28,9 % těchto domácností.

Většina domácností jednotlivců bydlí samostatně v bytě.

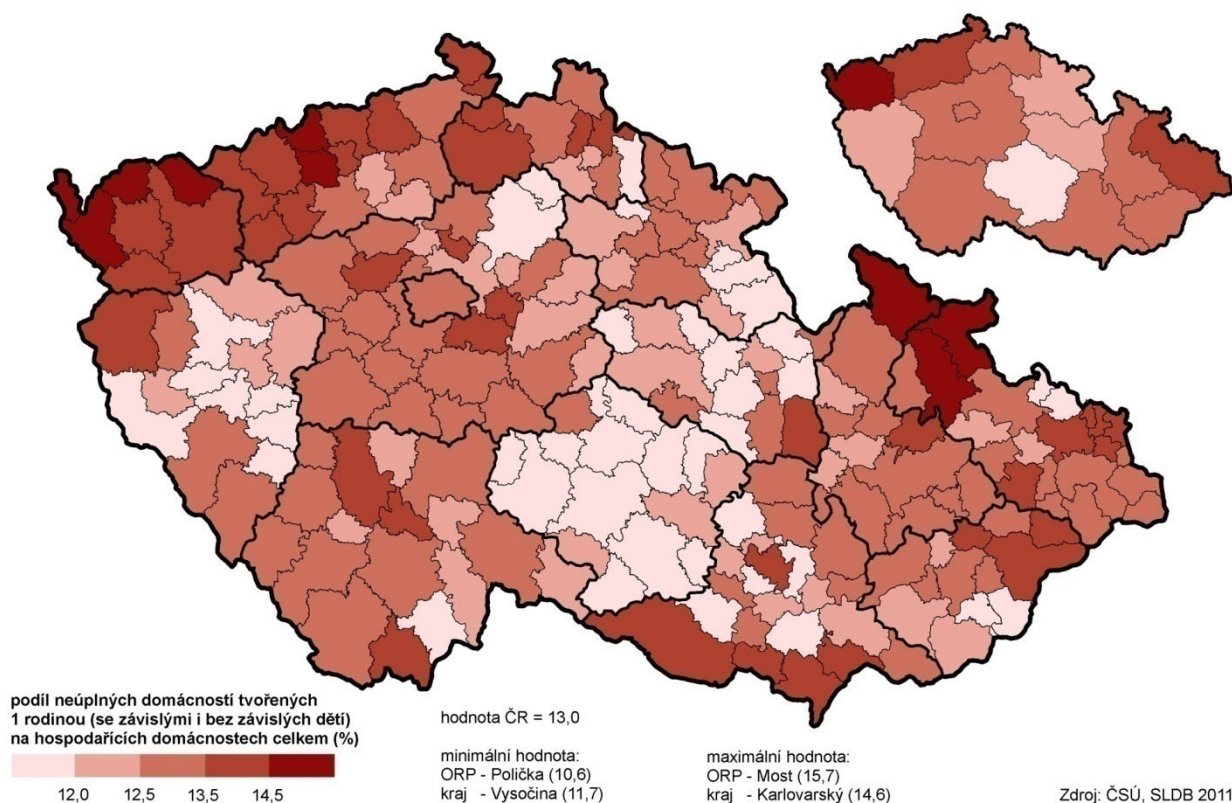
Převážná většina (85,0 %) domácností jednotlivců bydlí samostatně v bytě. Byt společně s další hospodařící domácností obývá 12,7 % domácností jednotlivců a mimo byty žijí 2,3 % těchto domácností. Jednotlivci žijící samostatně v bytě užívají především byty nájemní (29,8 %), následují byty ve vlastním domě (20,6 %) a byty v osobním vlastnictví (19,4 %). Pokud je však samostatně žijící osoba v pozici zaměstnavatele, nebo pracuje tzv. na vlastní účet, bydlí v první řadě v bytě ve vlastním domě.

Tab. 6.3.3 Domácnosti jednotlivců bydlící v bytech podle právního důvodu užívání bytu a podle ekonomické aktivity a postavení v zaměstnání obyvatel bytu

	Bydlící samostatně v bytě	z toho podle právního důvodu užívání bytu (%)				Bydlící v bytě s dalšími HD
		ve vlastním domě	v osobním vlastnictví	nájemní	družstevní	
Domácnosti jednotlivců	51 782	20,6	19,4	29,8	10,6	7 741
v tom ekonomická aktivita:						
zaměstnaní	20 060	18,8	20,6	30,4	12,4	3 392
v tom podle postavení v zaměstnání:						
zaměstnanci	15 280	16,3	21,6	32,1	13,3	2 560
zaměstnavatelé	643	38,1	15,9	17,7	7,3	94
pracující na vlastní účet	2 794	27,7	16,4	25,5	9,6	485
ostatní vč. nezjištěno	1 343	19,7	19,1	27,7	10,1	253
nezaměstnaní	2 583	17,8	13,2	36,0	11,1	563
ekonomicky neaktivní	25 847	23,6	20,4	30,1	9,8	2 467
nezjištěná ekonomická aktivita	3 292	10,9	9,8	19,3	5,3	1 319

Do skupiny vícečlenných nerodinných domácností jsou zahrnuty domácnosti prarodičů s vnoučaty a ostatní vícečlenné nerodinné domácnosti, tj. dvě nebo více osob příbuzných i nepříbuzných, společně hospodařících, které netvoří rodinnou domácnost.

Neúplné rodiny ve správních obvodech ORP a krajích

**Průměrnou
vícečlennou
domácnost tvořily 2,55
osoby...**

Více než 70 % vícečlenných domácností bylo tvořeno 2 členy, 17,3 % z nich bylo tříčlenných. Průměrnou domácnost tohoto typu pak reprezentovaly 2,55 osoby s tím, že 1,12 členů bylo ekonomicky aktivních.

Z celkového počtu 9 045 vícečlenných nerodinných domácností tvoří 93,2 % ostatní vícečlenné nerodinné domácnosti. Pouze 6,8 % představovali prarodiče s vnoučaty s tím, že se z více než 78 % jednalo o ženu s vnoučaty. Alespoň jedno závislé vnouče uvedlo 42,1 % těchto domácností.

**...nejčastěji bydlící
v nájemním bytě.**

V bytech žije 97,1 % vícečlenných nerodinných domácností. Z hlediska právního důvodu užívání bytu se pak nejčastěji jedná o byty nájemní (26,4 % vícečlenných domácností) a byty ve vlastním domě (20,9 %). Zatímco u ostatních vícečlenných domácností je struktura stejná, prarodiče s vnoučaty z 39,8 % žijí v bytech ve vlastním domě, nájemní byty užívají v 27,2 %. Z hlediska velikosti převažují u obou typů vícečlenných nerodinných domácností třípokojové byty.

Tab. 6.3.4 Vícečlenné nerodinné domácnosti podle počtu členů a počtu ekonomicky aktivních osob

	Celkem	v tom s počtem členů (%)				Průměrný počet členů domácnosti	
		2	3	4	5 a více	celkem	z toho s vlastním příjmem
Vícečlenné nerodinné domácnosti	9 045	70,8	17,3	6,6	5,3	2,55	1,41
v tom s počtem ekonomicky aktivních osob:							
0	2 894	77,6	15,0	4,8	2,6	2,37	0,77
1	3 132	76,2	16,1	5,2	2,6	2,36	1,32
2	2 471	71,5	17,9	6,7	3,8	2,46	1,83
3	372	x	50,8	22,6	26,6	4,05	2,75
4 a více	176	x	x	23,9	76,1	7,03	4,98